

BECK DEPRESYON ENVANTERİNİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ İÇİN GEÇERLİĞİ, GÜVENİRLİĞİ

Doç. Dr. Nesrin HİSLİ

Bilkent Üniversitesi Psikolojik

Danışma Rehberlik ve Araştırma Merkezi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Batı'da depresyon üzerine yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan Beck Depresyon Envanteri'nin Türk Üniversite öğrencileri üzerindeki geçerlik ve güvenilirliğini araştırmaktır.

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan 259 ikinci sınıf öğrencisi, araştırmanın örneklerini oluşturmuştur. Öğrencilerin yaş ranjı 17-23 arasında değişmektedir.

Beck depresyon envanteri'nin güvenilirliği bu çalışmada madde analizi ve yarıya bölme teknikleriyle incelenmiş ve bu korelasyon katsayıları sırayla $r=.80$ ve $r=.74$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliği birlikte geçerlik yöntemiyle saptanmaya çalışılmış ve kriter olarak MMPI-D Skalası kullanılmıştır. İki ölçek arasındaki Pearson korelasyon katsayısı ise $r=.50$ dir. Elde edilen bu güvenilirlik ve geçerlik katsayıları Batı'da bu amaçla yapılmış çalışmalarla tutarlıdır.

Bu çalışmada, BDI için elde edilen faktör yapısı da yine Batı'da üniversite öğrencileriyle yapılmış çalışmalarda elde edilen faktör yapısına benzemektedir.

Cinsiyet ve yaşa göre yapılan karşılaştırmalar sonucunda her iki değişkene göre BDI ortalamaları arasında bir farklılık çıkmamış; ölçekten alınan 17 ve üzerindeki puanların normalin üzerinde dep-

resyonu belirleyen kesme noktaları olarak alınabileceği görülmüştür.

GİRİŞ

Son yıllarda "depresyon", akıl sağlığı alanında en çok tartışılan sorunlardan biri olarak görülmektedir (Bellack, 1981; Burns, 1982). Bu sorunun, gittikçe genç nesilleri de tehdit eder hale geldiği, ergen intiharlarındaki artışlardan anlaşılmaktadır (Rush, 1982). Üniversite gençleri arasında yapılan araştırmalarda, bu grubu tehdit eden en önemli psikolojik rahatsızlığın depresyon olduğu belirtilmektedir (Bumberry, 1978; Sherer, 1985; Seligman, 1973; Stangler, 1980; Oliver, 1979).

Stangler'in bir üniversite örneğinde, DSM-III'e göre psikiyatri tanımları taradığı bir araştırmada, yaş ortaması 25.4 olan 500 öğrenci için uyum bozukluklarından sonra gelen en önemli sorunun affektif bozukluklar olduğu görülmüştür. Araştırmacılar, depresif semptomların, üniversite öğrenciler grubunun diagnostik varyansının büyük bir kısmını oluşturduğunu ve bu bulgunun da daha önce üniversite öğrencileri üzerinde yapılan akıl sağlığı çalışmalarıyla tutarlı olduğunu belirtmektedirler (Stangler, 1980).

Türkiye'de yapılan araştırmalarda da, üniversite gençliğinde görülen depresif belirtilerin gittikçe arttığına dikkat çekilmektedir. Aytar ve Erkman'ın 306 Tıp Fakültesi öğrencisi üzerinde yaptıkları

rı araştırmada, bu öğrencilerin %18'inin klinik depresyon bulguları gösterdikleri görülmüştür (Aytar, 1985).

Türkiye Devlet İstatistik Enstitüsü kayıtlarında da 15-24 yaş grubundaki intiharların arttığı ve tüm intiharların % 30-35'ini bu yaş grubunun oluşturduğu belirtilmektedir.

Buraya kadar anlaşılacağı gibi, üniversite gençleri arasında, depresif belirtiler gösterenlerin, bu sorunları onları geriye dönüşü olmayan yollara götürmeden bulunup, çıkarılması çok önemli olmaktadır. Depresyon, belirtilerinin hafif düzeylerde olduğu durumlarda bile, bireyi hareketsizliğe, verimsizliğe, mutsuzluğa itmesi nedeniyle, bu belirtileri gösterenlere ulaşılması, koruyucu ruh sağlığı açısından da önemlidir.

Üniversite örneğinde depresyon taramaları yapmak amacıyla kullanılacak çeşitli psikolojik testler bulunmaktadır. Beck Depresyon Envanteri, bunlar arasında en sık kullanılmış olanıdır (Beck, 1984; Deardorff, 1985).

Ayrıca, son yıllarda genellikle kabul gören DSM-III tanı kriteri açısından bakıldığında da, Beck Depresyon Envanteri'nin (BDI), DSM-III depresyon kriterleriyle yüksek ve anlamlı korelasyonlar gösterdiğine değinilmektedir. Böylelikle, BDI'nin normal popülasyonlardaki depresyonu da yakalamak için duyarlı bir tarama aracı olduğu kanısına varılmıştır (Oliver ve Simons, 1984).

BDI, depresyonda görülen, vegetatif, duygusal, bileşsel ve motivasyonel belirtileri ölçen bir ölçektir. Ölçeğin amacı, depresyon tanısı koymak değil, depresyon belirtilerinin derecesini objektif olarak sayılara dönmektir (Beck, 1961). Her madde, depresyona özgü bir davranışsal örünü tanımlamakta ve azdan çoğa doğru

giden (0-3), dört seçeneği olan 21 tane kendini değerlendirme cümlesini içermektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-63 arasında değişmektedir. Ölçekteki maddeler, depresyonun belirtilerine ilişkin olup, depresyonun etiyojisine ilişkin herhangi bir kuramı yansıtmamaktadır. Bu belirtiler sırayla : depresif ruh durumu, karamsarlık, başarısızlık duygusu, doyumsuzluk, suçluluk duyguları, kendinden nefret etme, kendini suçlama, cezalandırılma istekleri, ağlama nöbetleri, sinirlilik, sosyal çekilme, kararsızlık, bedensel imajın çarpıtılması, çalışmama, uyku bozukluğu, yorgunluk, iştah azalması, kilo kaybı, somatik meşguliyetler ve libido kaybı'dır. (*)

Bu ölçeğin üniversite öğrencileri üzerindeki geçerliği ve güvenilirliği üzerine Batı'da çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Söz konusu güvenilirlik çalışmalarında, bu güvenilirlik katsayılarının $r=.60$ ve $r=.87$ arasında değiştiği görülmüştür (Hatzenbuehler, 1983; Bryson, 1984; Golin, 1979; Byerly, 1982; Glambra, 1977).

BDI'nin üniversite öğrencileri için geçerliği üzerine yapılan çalışmalarda da birlikte geçerlik, kriter geçerliği ve yordama geçerliği gibi yöntemler kullanılmış ve geçerlik katsayılarının da, $r=.65$ ve $r=.68$ arasında değiştiği görülmüştür (Meites, 1980; Hatzenbuehler, 1983; Glambra, 1977; Burkhart, 1984; Byerly, 1982).

Aynı ölçek, ülkemizde de bir doktora tezinde kullanılmış ve güvenilirliği ile ilgili bazı bilgiler elde edilmiştir. Otuz po-

(*) BDI'nin geçerlik, güvenilirlik ve diğer psikometrik özelliklerinin tanıtılması, yazarın "Beck Depresyon Envanteri'nin Poliklinik Hastaları Üzerinde Geçerliği Üzerine Bir Çalışma" isimli makalesinde geniş olarak yapılmış olduğundan, bu çalışmada sadece üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

liklinik hastası üzerinde yapılan yarıya bölme güvenilirliği hesaplamaları sonunda, güvenilirlik katsayısı $r=.61$ olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada kırk sosyal bilimler öğrencisi üzerinde elde edilen test tekrar-test güvenirlığının $r=.65$; yarıya bölme güvenirlığının ise $r=.78$ olduğu görülmüştür (Tegin, 1980). Ancak bu çalışmada, bu ölçeğin Türk örneklemindeki diğer psikometrik özelliklerine ilişkin bilgilere (ortalamalar, standart sapmalar, uygun olan kesme noktaları gibi) rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, daha önce araştırmacı tarafından Türkçe uyarılma çalışmaları yapılan (Hisli ve Erten, 1984) ve poliklinik hastaları üzerinde geçerliği araştırılan (Hisli, 1986) Beck Depresyon Envanteri'nin, Türk Üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenirlliğini incelemektir.

YÖNTEM VE UYGULAMA

Bu çalışmada BDI'nin güvenirligi yarıya bölme ve madde analizi yöntemleri ile araştırılmıştır. Beck'in bu envanteri oluştururken yaptığı çalışmada da, güvenilirlik ölçümü olarak bu iki yöntemden yararlanılmıştır. Test-tekrar-test yönteminin, aradan geçen zamanın test puanlarında değişmelere yol açtığı için uygun olmadığı belirtilmektedir. (Beck, 1961).

Çalışmamızda, ölçeğin geçerliği de "birlikte geçerlik" ve "yapı geçerliği" yöntemleriyle belirlenmeye çalışılmıştır. Birlikte geçerliğin saptanması için MMPI-D Skalasını kriter olarak ele alınmış, yapı geçerliği de faktör analizi tekniği ile incelenmiştir.

Uygulama, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin heterojen olarak

aldıkları ortak bir ders sırasında, grup halinde yapılmıştır. Öğrencilerin yarısı önce BDI'ni, sonra MMPI-D Skalasını; diğer yarısı da, önce MMPI-D Skalasını, sonra BDI'ni almışlardır.

Veri Toplama Araçları

MMPI-D Skalasını, BDI'nin geçerlik çalışmalarında sıklıkla kullanılan ve Türkiye için de standardizasyon çalışmaları yapılmış bir ölçek olduğu için bu çalışmada birlikte geçerlik kriteri olarak ele alınmıştır (Beck, 1974; Campbell, 1984; Meites, 1980; Savaşır, 1982).

MMPI-D Skalasını, depresyon belirtilerinin yoğunluğunu ölçmeyi amaçlar. Yaşama karşı kötümserlik, gelecekte umutsuzluk, kendini değersiz, işe yaramaz hissetme, suçluluk duyguları, hareketlerde ve düşünmede yavaşlama ve çeşitli bedensel yakınmalara ilişkin 60 maddeden oluşmuştur. Bu skala MMPI Kişilik testinin bir alt testi olmakla beraber, bireyin o andaki depresif duygularını anlamlı olarak yansıtabilen ve ana ölçekten bağımsız olarak kullanılabilen bir ölçektir (Dahlstrom, 1975; Campbell, 1984).

Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ikinci sınıf öğrencileri arasından 259 kişiden oluşmuştur. Öğrenciler fakültenin altı farklı bölümünde öğrenim görmektedirler. Bölümlere göre dağılımları, %10 ile %23 arasında değişmektedir. Yaş aralığı ise, 17-23 arasındadır.

BULGULAR

Araştırma örneklemini oluşturan 259 öğrencinin BDI ve MMPI-D Skalasını ortalama olarak sırasıyla, 9.58 ve 22.40 olarak belirlenmiştir (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1

Üniversite öğrencilerinin BDI ve MMPI-D Skalası Ortalamaları (tüm grup)

	BDI	MMPI-D
n:	259	259
\bar{X}	9.58	22.40
S.S.	6.75	5.86

Tablo 1'den de görüleceği gibi, BDI'den alınan bu ortalama ($\bar{X} = 9.58$; s.s. = 6.75), Aytar ve Erkman'ın 306 Tıp Fakültesi öğrencisi üzerinde ettikleri BDI ortalamasına ($\bar{X} = 9.1$; s.s. = 6.12) çok yakındır. Ancak, her iki çalışmadan elde edilen ortalamalar, Türk üniversite öğrencilerinin depresyon puanı ortalamasının, Amerikalı ekranlarınınkinden daha yüksek olduğu izlenimini vermektedir (Bkz. Tablo 3, Tablo 4). Öğrencilerin depresyon puan ortalamaları cinsiyetler açısından karşılaştırıldığında, cinsiyete göre bir farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 2).

BDI'nin bu araştırmadaki yarıya bölme güvenilirliği $r=.74$ olarak belirlenmiştir. Bu bulgu Tegin'in çalışmasındaki güvenilirlik katsayısı olan $r=.78$ 'e çok yakındır (Tegin, 1980). Madde analizinde elde edilen Cronbach alfa katsayısı da $r=.80$ olarak bulunmuştur. Bu bulgu da aynı yöntem ile yapılan ve yine üniversite öğrencilerinin kullanıldığı Batı kaynaklı bir başka çalışmayla tutarlıdır. (Byerly, 1982, $r=.80$).

Daha önce belirtildiği gibi, bu araştırmada BDI'nin birlikte geçerliği, MMPI-D Skalası kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. İki ölçek arasındaki Pearson korelasyon katsayısı, bu örneklemede $r=.50$ olarak bulunmuştur. Bu katsayı daha önce psikiyatri polikliniği hastalarıyla yaptığımız bir çalışmada $r=.63$ (Hisli, 1984), orta öğretim düzeyindeki öğrenciler grubunda ise $r=.47$ (Hisli, 1986) olarak bulunmuştur. Batı da yapılan çalışmalarda da MMPI-D ile BDI arasındaki ilişkinin $r=.41$ ve $r=.75$ arasında değiştiği görülmektedir. (Beck, 1974; Seitz, 1970; Campbell, 1984).

Tablo 2

Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyete Göre BDI ve MMPI-D Skalası Ortalamaları

	BDI		MMPI-D	
	X	s.s.	X	s.s.
Kızlar n : 190	9.33	6.17	22.39	5.87
Erkekler N : 69	10.27	8.15	22.42	5.88
Savaşır, 1982				
Kızlar n : 663			23.86	5.08
Erkekler n : 1003			20.63	4.76

Tablo 3

Dört Farklı Çalışmada Üniversite Öğrencilerinin BDI Ortalamaları

	n	\bar{X}	s.s.
Bu çalışma (Türk öğrenciler)	259	9.58	6.75
Aytar, 1985 (Türk öğrenciler)	306	9.10	6.12
Tanaka, 1986 (Hawai'li öğrenciler)	391	7.90	6.62
Hammen, 1981 (Amerikalı öğrenciler)	30	4.23	2.0

Tablo 4

Üç Farklı Çalışmada Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyete Göre BDI Ortalamaları

Araştırma	Kızlar			Erkekler		
	n	\bar{X}	s.s.	n	\bar{X}	s.s.
Bu çalışma	190	9.33	6.17	69	10.27	8.15
Hammen, 1977	1300	6.34	5.58	972	5.95	5.74
Tanaka, 1986	256	8.02	6.50	135	7.68	6.88

BDI'nin faktör analizi çalışmaları, seçilen örneklemin depresyon derecesinin ciddiyetine göre, faktör sayısının 3-5 arasında değiştiğini göstermektedir (Weckowitz, 1967; Reynolds, 1981; Beck, 1964; Campbell, 1984; Golin, 1979). Bu çalışmalar içinde sadece Golin'in çalışmasında, örneklem olarak üniversite öğrencileri kullanılmış ($n=446$) ve 9 faktör elde edilmiştir. Ancak, Golin ve arkadaşları faktör yüklerind ek kabul edilebilirlik kriteri olarak .45 değerini seçtiklerinden, bu 9 faktör içinde sadece bir tanesini (umutsuzluk) yorumlanabilir olarak kabul etmişlerdir.

Bizim araştırmamızdaki faktör analizi işlemleri, iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Önce, tüm örneklem üzerinde

($n=259$) bir faktör analizi yapılmış; daha sonra bu örneklem içinden bir depresif alt grup seçilerek, aynı işlem bu grup üzerinde de tekrarlanmıştır.

Ana bileşenler (principal components) yöntemi ve Varimax dönüştürmesine göre yürütülen faktör analizinde, tüm grup için 6 faktör elde edilmiştir. Faktör yüklerinde, .30 değeri kriter olarak seçildiğinde, bu faktörler içinden 4 tanesinin yorumlanabileceği görülmüştür (Bkz. Tablo 5).

Birinci faktörü oluşturan depresif ruh durumu, karamsarlık, doyumsuzluk, kararsızlık, iş yapamama, sosyal çekilme, sinirlilik, kendini cezalandırma isteği yorgunluk gibi maddelere bakılarak, bu faktörün, genel olarak, "umutsuzluk" gibi bir

Tablo 5
Üniversite öğrencilerinde BDI Faktör Yapısı* (tüm grup)

	F a k t ö r					
	1	2	3	4	5	6
1. Depresif ruh durumu	.38					
2. Karamsarlık	.44					
3. Başarısızlık		.46	.30			
4. Doyumsuzluk	.57					
5. Suçluluk duyguları				.66		
6. Cezalandırılma duygusu				.47		
7. Kendinden nefret etme		.57				
8. Kendini suçlama		.31		.31		
9. Cezalandırılma isteği	.55					
10. Ağlama nöbetleri						
11. Sinirlilik	.52					
12. Sosyal çekilme	.65					
13. Kararsızlık	.54			.36		
14. Bedensel imaj			.61			
15. İş yapamama	.36					
16. Uyku bozukluğu						.48
17. Çabuk yorulma	.54					.34
18. İştah kaybı					.44	
19. Kilo kaybı					.53	
20. Somatik kaygular			.53			
21. Libido kaybı						.29
% Toplam varyans	23.2	7.2	6.6	6.1	5.2	4.8
% Ortak varyans	58	12.6	9.9	8.9	5.6	4.9

(*Faktör yükleri. 30'un üzerinde olan maddeler gösterilmiştir.

ruh durumunu açıkladığı düşünülebilir. İkinci faktör, üç madde ile yüklenmiştir. Başarısızlık duygusu, kendinden nefret etme, kendini suçlama gibi maddelerden oluşan bu faktör, "Kişinin kendine yönelik olumsuz duyguları" şeklinde isimlendirilebilir. Üçüncü sıradaki faktör ise, "bedensel kaygular"ı içeren bir faktör olarak adlandırılabilir. Dördüncü faktör, dört madde ile yüklenmiştir ve suçluluk duyguları, cezalandırılma duygusu, kendini suçlama ve kararsızlık gibi maddeleri içer-

diğinden, "suçluluk duygulanımları" olarak adlandırılabilir. Bu dört faktörün dışında kalan, tekli, ya da çiftli maddelerle tanımlanan diğer bir faktör ise, daha çok, depresyonun vegetatif belirtileri ile ilişkili görülmektedir ve yorumlama dışında bırakılmışlardır.

Golin'in 446 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı faktör analizi çalışmasında, faktör yükü .30 üzerinde olan ve toplam 3 faktöre dağılan 10 maddeden 9'u bu çalışmada da ortaya çıkmıştır. (Golin,

1979). Farklı olan "libido kaybı" olarak adlandırılan, tek faktör ise 21. madde ile tanımlanmıştır. Bizim araştırmamızda bu maddenin ancak .29 faktör yükü değerine ulaştığı görülmektedir. Bu sonuç, Türk örneklemindeki öğrencilerin, kültürel inhibisyonları nedeniyle bu soruyu yeterince içtenlikle yanıtlamamış olmalarına bağlanabilir. Bu yüzden yeterince ayrıca özelliği olmadığı düşünülerek, 21. sorunun yorumlamasında daha dikkatli olunmalıdır.

Batı'da yapılan çalışmalarda, BDI'

nin faktör yapısının depresyonun derecesine bağlı olarak değişebildiği görüldüğünden, bu araştırmamızda da depresyon düzeyi yüksek bir alt grup alınıp BDI'lerinin faktör yapısına bakılmıştır. Bu grubu belirleyebilmek için örneklem grubunun içinden, MMPI-D Skalasında ortalamamın bir standart sapma üzerinde puan alan öğrenciler seçilmiştir (MMPI-D $\bar{X}=27$). Depresif öğrenciler grubunu temsil edebileceği varsayılan bu örnekleme de (n=50), 7 faktör bulunmuştur (Tablo 6).

Tablo 6

Üniversite Öğrencilerinde BDI Faktör Yapısı* (Depresif grup: MMPI-D $\bar{X}=27$)

	1	2	3	4	5	6	7
1. Depresif ruh durumu	.30		.45			.32	
2. Karamsarlık						.59	
3. Başarısızlık duygusu		.57					.30
4. Doyumsuzluk	.52	.30				.31	
5. Suçluluk duyguları		.84					
6. Cezalandırılma duyg.		.55			.30		
7. Kendinden nefret etme		.41	.55				
8. Kendini suçlama	.36	.42					
9. Cezalandırılma isteği	.81						
10. Ağlama nöbetleri			.44				
11. Sinirlilik	.62				.51		.44
12. Sosyal çekilme	.72		.32			.30	
13. Kararsızlık	.55						
14. Bedensel imaj					.75		
15. İş yapamama	.34						
16. Uyku bozukluğu		.51				.39	
17. Çabuk yorulma	.39		.37		.32	.32	
18. İştah kaybı			.51				
19. Kilo kaybı	.40				.32		
20. Somatik kaygılar					.94		
21. Libido kaybı							.62
% Toplam varyans	25.1	12.1	7.8	7.5	6.0	5.4	4.9
% Ortak varyans	41.6	19.1	10.5	9.0	8.4	6.4	4.9

(*) Faktör yükleri .30'un üzerinde olan maddeler gösterilmiştir.

Depresif örneklemden elde edilen 7 faktör de, Weckowiz'in depresif hastalardan oluşmuş bir örneklemden elde ettiği 8 faktöre yakındır. Araştırma örnekleminin kendi içinden oluşturulan iki alt gruptan (normal, depresif) elde edilen farklı faktör yapıları, BDI'nin Türkçe formunun yapı geçerliğine ışık tutabilecek niteliktedirler. Diğer deyişle, BDI'nin bu iki farklı gruba uygulanması sonucunda, normal örnekleme ortaya çıkan faktörlerin, daha hafif düzeyde depresyon belirtilerini tanımladığı; depresif grupta ortaya çıkan faktörlerin ise daha ciddi düzeyde depresyon belirtilerini tanımlayabildiği görülmektedir. Bu bulguların, BDI'nin yapı geçerliğine ilişkin önemli kanıtlar olduğu ileri sürülebilir.

Bu araştırmada cinsiyete göre kontroller de yapılmıştır. Yine Batı'da yapılmış ve üniversite öğrencilerinin örnekleme olarak kullanıldığı çalışmalarla aynı doğrultuda olmak üzere, bu çalışmamızda da BDI puan ortalamalarında cinsiyete göre bir farklılığa rastlanmamıştır. (Bryson, 1984; Tanaka, 1986). Ayrıca örneklemden elde edilen genel ortalamanın da, Aytar ve Erkman'ın yine Türk üniversite öğrencilerinden elde ettikleri ortalamaya çok yakın oluşu, ölçeğin güvenilir oluşuna ilişkin destekleyici bulgulardır.

Sonuç olarak, BDI'nin Türk üniversite öğrencilerinde depresyon belirtilerini, geçerli ve güvenilir olarak ölçtüğü ve gerek araştırmalarda, gerekse koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinde kullanılabilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

Aytar, G., (1985). Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Yaşam Olayları Depresyon ve Kaygı Araştırması. XXI. Ulusal Psikoloji ve Nörolojik Bilimler Kongresi. Çukurova Üniversitesi.

- Baumgart, E.P., (1981). Sex-ratio and gender differences in depression in an unselected adult population. *J. of Clinical Psychology*, 37, 3, 570-575.
- Beck, A.T., (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of general psychiatry*, 4, 561-571.
- Beck, A.T., (1974). Assessment of depression: the depression inventory. *Pharmacopsychiatry*, 7, 151-169.
- Beck, A.T., (1984). Internal consistencies of the original and revised Beck Depression Inventory. *J. of Clinical Psychology*, 40, 6, 1365-1367.
- Bellack, A., (1981). Social Skills training Compared With Pharmacotherapy and Psychotherapy in the treatment of depression *An J. of Psych*, 138, 12, 1562-1567.
- Bryson, S.E., (1984). Sex differences in depression and the method of administering the BDI. *J. of Clinical psychology*, 40, 2, 529-534.
- Bumberry, W., (1978). Validation of the BDI in a university population using psychiatric estimate as the criterion. *J. of Consulting and Clinical Psychology*, 46, 1, 150-155.
- Burkhardt, B.R., (1984). The measurement of depression: enhancing the predictive validity of the BDI. *J. of Clinical Psychology*, 40, 6, 1368-1372.
- Burns, (1982). *Feeling Good: The New Mood Therapy*. Signet Books, New York, 1981.
- Byerly, F.C., (1982). Comparison among inpatients, outpatients and normals on the three self report depression inventories. *J. of Clinical Psychology*, 38, 4, 797-804.
- Campbell, I.M., (1984). A factorial analysis of BDI scores. *J. of Clinical Psychology*, 40, 4, 992-996.
- Dahlstrom, G., (1975). *An MMPI Handbook, Vol. II Research applications*,

- North Central Publishing Co. St. Paul Minnesota.
- Deardorf, W.W., (1985). A diagnostic caution in screening for depressed college students. *Cognitive Therapy and Research*, 9, 3, 227-284.
- Glambra, L.M., (1977). Independent dimensions of depression: a faktor analysis of there self report depression measures. *J. of Clinical Psychology*, 33, 4, 928-935.
- Golin, S., (1979). A factor analysis of the BDI in a mildly depressed population *J. of Clinical Psychology*, 35, 322-325.
- Hammen, C.L., (1977). Sex differences in the expression of depressive responses on the BDI. *J. of Abnormal Psychology*, 86, 6, 609-614.
- Hammen, C.L., (1981). Cognitive correlates of life stress and depression in college students. *J. of Abnormal Psychology*, 90, 1, 23-27.
- Hatzenbuehler, L.C., (1983). Classifying college students as depressed or nondepressed using the BDI: an empirical analysis. *J. of Consulting and Clinical Psychology*, 51, 360-366.
- Hisli, N., (1984). Beck Depresyon Envanteri'nin Türkçe'ye uygulanması Üzerine Bir Çalışma, Basılmamış makale.
- Hisli, N., (1986). Beck Depresyon Envanteri'nin Geçerliliği üzerine bir çalışma. Basılmamış makale.
- Meites, K., (1980). A comparison of four scales for anxiety, depression and neuroticism. *J. of Clinical Psychology*, 36, 2, 427-432.
- Oliver, J.M., (1979). Depression in university students: duration relation to calendar time, prevalence and demographic correlates. *J. of Abnormal Psychology*, 88, 667-670.
- Oliver, J.M., (1984). Depression as measured by the DSM III and the BDI in an unselected population. *J. of Consulting and Clinical Psychology*, 52, 892-898.
- Overall, S.E., (1962). Dimensions of manifest depression, *Psychiatric Research*, 32, 1, 239-245.
- Reynolds, (1981). A Psychometric investigation of the standart and short form BDI. *J. of Consulting and Clinical Psychology*, 49, 306-307.
- Rush, A., (1982). Cognitive Therapy : Theory and Research, Short Term Psychotherapies For Depression, Guilford Press, New York, 143-181.
- Savaşır, I., (1982). Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri-El Kitabı (Türk Standardizasyonu), Sevinç Matbaası, Ankara.
- Seitz, F.C., (1970). Five psychological measures of neurotic depression : a correlation study. *J. of Clinical Psychology*, 26, 504-505.
- Seligman, M.E., (1973). Fall into helplessness. *Psychology Today*, 6, 43-48.
- Sherer, M., (1985). Depression and suicidal ideation in college students. *Psychological reports*, 57, 1061-1062.
- Stangler, R.S., (1980). DSM-III : Psychiatric diagnosis in a university population, *Am. J. Psychiatry*, 137, 8, 937-940.
- Tanaka-Matsumi, J., (1986). Reliabilities and concurrent validities of popular self report measures of depression, anxiety and social desirability *J. of Consulting and Clinical Psychology*, 53, 3, 328-333.
- Tegin, B., (1980). Depresyonda Bileşsel Şemalar, Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Doktora Tezi.
- Weckowiz, T.E., (1967). A factor analysis of the BDI. *J. of Consulting Psychology*, 31, 23-28.